

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

VU Bibliotheek

This is a postprint of

De verjaringstermijn moet afgeschaft worden

Wilde, B. de

Nederlands Juristenblad, 767-768

Published version: no link available

Link VU-DARE: <http://hdl.handle.net/1871/41565>

(Article begins on next page)

De verjaringstermijn moet afgeschaft worden

In het NJB van 16 maart j.l. (p. 525) betogen P.J. van Koppen en M. Malsch dat de termijn van verjaring van het recht tot strafvordering niet afgeschaft moet worden. Dit naar aanleiding van de recente (kamer)discussie over de vraag of voor bepaalde typen delicten de verjaringstermijn zou moeten verdwijnen, gezien de toegenomen mogelijkheden van DNA-onderzoek. Van Koppen en Malsch noemen twee misverstanden omtrent DNA-bewijs waarvan zij kennelijk menen dat deze in de politiek heersen.

Het eerste misverstand is dat de toegenomen mogelijkheden van DNA-onderzoek zouden leiden tot hard bewijs voor de schuld van de verdachte. Is eenmaal vastgesteld dat aangetroffen DNA-materiaal afkomstig is van de verdachte, dan staat hiermee de toedracht nog niet vast. Inderdaad, dit is juist. Dit geldt echter in alle gevallen waarin bewijs geleverd wordt. Een tenlastelegging wordt pas bewezen geacht wanneer aan deze beslissing voldoende (betrouwbare) bewijsmiddelen ten grondslag liggen en de rechter overtuigd geraakt is. Van Koppen en Malsch presenteren hun argument alsof in geval van DNA-bewijs dit altijd het enige bewijs zou zijn dat voorhanden is. Hoewel die situatie voor kan komen, zal in een aantal gevallen wel reeds bewijs voorhanden zijn, maar was dat tot op heden niet voldoende. Het DNA-bewijs kan het laatste stukje zijn waardoor het ten laste gelegde alsnog bewezen kan worden. Bovendien kan het leiden tot meer bewijsmateriaal, doordat op basis van de nieuwe gegevens nader onderzoek uitgevoerd kan worden. Het is dus zeker denkbaar dat in gevallen waarin de verjaringstermijn reeds verstreken is, zaken opgelost zouden kunnen worden met behulp van DNA-onderzoek of met behulp van andere onderzoeksmethoden.

Het tweede misverstand is dat het in het strafproces alleen zou gaan om de vraag of de verdachte het wel of niet gedaan heeft. Door de auteurs wordt betoogd dat ook andere aspecten een rol spelen, zoals de vraag of strafuitsluitingsgronden bewezen kunnen worden. Na verloop van bijv. vijftien jaren is het zeer lastig voor de verdachte om zulk bewijs te leveren. Hoe juist dit betoog ook is, het levert mijns inziens geen argument op voor handhaving van de verjaringstermijn. Zoals de auteurs zelf aangeven, is bewijs van strafuitsluitingsgronden al na een half jaar bijzonder moeilijk te leveren. Wanneer de verjaringstermijnen in stand gehouden worden, betekent dit dat men er kennelijk van uit gaat dat dergelijk bewijs na bijv. veertien jaren nog wel te leveren is, maar na vijftien jaren niet meer. Bovendien is bij bepaalde typen delicten het bewijs blijkbaar na een langere periode nog te leveren dan bij andere. De lengte van de verjaringstermijn is immers afhankelijk van de maximumstraf die op het delict staat. Bij overtredingen geldt zelfs een verjaringstermijn van slechts twee jaren. Het komt mij voor dat verjaringstermijnen ook bestaan omdat men vindt dat ‘delicten verjaren’, dat wil zeggen dat in geval van bepaalde typen delicten niet langer vervolgd moet worden, omdat bijvoorbeeld de inbreuk op de rechtsorde te gering is om na een bepaalde periode nog tot strafvervolging over te gaan. Dit blijkt ook uit het feit dat bepaalde typen delicten nooit verjaren, namelijk oorlogsmisdrijven.¹ Blijkbaar geldt het bewijsprobleem in die gevallen niet.

De redenering van Van Koppen en Malsch is op te vatten als een voorstel om de verjaringstermijn terug te brengen naar een half jaar. Ik zou het tegendeel willen stellen: de verjaringstermijn kan afgeschaft worden. Voor deze stelling zijn twee argumenten aan te voeren. Ten eerste is het uitgangspunt onbevredigend dat daders van strafbare feiten na verloop van tijd van hun last verlost worden. De maatschappelijke discussie geeft aan dat de communis opinio dit argument ondersteunt. Het is maar de vraag of dit slechts voor bepaalde typen delicten zou moeten gelden. Ten tweede is het niet mogelijk een goede verjaringstermijn te bepalen. Het bewijs is niet van het ene op het andere moment niet meer te leveren. Het probleem dat het moeilijker wordt bewijs te leveren naar mate een zaak ouder wordt, moet opgelost worden in het bewijsrecht en niet in een instituut als de verjaring van het recht tot strafvordering. Aan ieder bewijs moeten de eisen gesteld worden die de wettelijke bewijsregeling dicteert. Hoe langer het geleden is dat een delict heeft plaatsgevonden, hoe meer eisen aan de rechter

¹ De reden hiervan is de ernst van het feit. Zie Hazewinkel-Suringa/Rommelink, *Inleiding tot de studie van het Nederlandse strafrecht*, Deventer: Gouda Quint 2000 (§ 3.5.3.1).

gesteld moeten worden in het geval van verwerping van bijvoorbeeld een beroep op een strafuitsluitingsgrond. Hieraan wil ik toevoegen dat, wanneer het inderdaad zo is dat alleen de bewijskwestie ten grondslag ligt aan de verjaringsregeling, het niet te rechtvaardigen is dat voor bepaalde delicten een veel langere verjaringstermijn geldt dan voor andere.

Hoewel ik het eens ben met Van Koppen en Malsch dat DNA geen wondermiddel is², meen ik dat - binnen de grenzen die altijd gesteld moeten worden aan bewijs - ook strafvervolging moet kunnen plaatsvinden in geval van zaken die langer dan de huidige verjaringstermijn geleden hebben plaatsgevonden. Hierbij is de vraag of het nieuwe bewijs verkregen is door DNA-onderzoek of langs andere wegen niet van belang. De vraag naar de mogelijkheden van DNA-onderzoek staat los van de vraag naar het bestaansrecht van verjaringstermijnen. De toegenomen mogelijkheden van DNA-onderzoek zijn wel een goede aanleiding om een discussie te voeren over het bestaansrecht van verjaringstermijnen in het strafrecht.

B. de Wilde

(student aan de Universiteit Leiden)

² Ook Boris Dittrich heeft DNA-bewijs niet als zodanig gepresenteerd, in tegenstelling tot wat Van Koppen en Malsch stellen.